

รำลึกถึงนักเขียนในอดีต... ปกรณ์ บุรณปกรณ์*

อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์*

วันหนึ่ง ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม หึงคนนั้น ภายในเครื่องแต่งกาย
สีคำ ได้ไปที่สุสาน ๒๑๘ หล่อน ได้จุติอุปเท่ห์นบนาและวางหีบที่บรรจุ
“เบญจมาภรณ์เมงกุฎไทย” ลงตรงหน้าสุสานให้เขาผู้ได้มีส่วนร่วมชีวิต
ยากแค้นลำบากด้วยกันมาได้รับทราบและยินดี ในเวลาทุกข์ เวลาจน
เข้าร่วมทุกข์ด้วย แต่ในยามที่เมียได้รับเกียรติอย่างนี้ เขาก็ไม่มีชีวิต
ไม่มีร่างกาย ที่จะพลอยยินดีปรีดาด้วย.....

จากเหตุการณ์ของวันนั้นจนถึงวันนี้ นับได้กว่า ๓๐ ปี แต่ในความรู้สึกของ
“หึงคนนั้น” หรือ ก. สุรางคนางค์ นักประพันธ์ยอดเยี่ยมในอดีตที่มีต่อ “เขา”ปกรณ์ บุรณ
ปกรณ์ก็คงจะไม่ผันแปรไปกับกาลเวลา สำหรับเธอแล้ว “ปกรณ์” ไม่เป็นเพียงแค่สามีเท่านั้น
แต่เขายังเป็น “ผู้นำทาง นักปรัชญา และเพื่อน” ที่เป็นกำลังใจสำคัญให้ชีวิตของเธอได้โลดแล่น
ในบรรณพิภพอย่างภาคภูมิใจและองอาจ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เรียบเรียงจาก แต่ผู้จากไป ปกรณ์ บุรณปกรณ์ พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๕๖, ๔๐๓ หน้า
(ค้นหา บุรณปกรณ์ พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจ ปกรณ์ บุรณปกรณ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร
๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖)

ในวาระครบ ๑๐๐ ปี ปกรณ์ บูรณปกรณ์ อาจเปรียบเสมือน “เสาหลัก” อีกต้นที่ช่วยค้ำจุนให้วรรณกรรมไทยยุคใหม่เจริญก้าวหน้า เขาได้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้อ่านและนักเขียนเปลี่ยนแปลงค่านิยมจากการอ่านหรือการเขียนวรรณกรรมประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ หรือประเภทพาฝันมาเป็นวรรณกรรมแนวใหม่ที่เน้นให้เห็นถึงคุณค่าของ “ปัจเจกชน” ทั้งนี้โดยสะท้อนให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงการต่อสู้และกลิ่นอายของความทุกข์ยากของผู้ยากไร้อีกมากมายใน “มุ่มมิด” ของสังคม นอกจากนี้ เขายังเป็นผู้ก่อตั้งและจัดทำหนังสือทั้งรายปักษ์และรายวันหลายฉบับ อาทิ ประชาชาติ ประชาธิปไตย วัฒนธรรม สุภาพบุรุษ ประชา-

มิตร ผิวเหลือง ฯลฯ ที่เป็นกระจกส่องถึง การเคลื่อนไหวของปัญญาชนในยุคนั้นเป็นอย่างดี

ชีวิตในเยาว์วัย

ปกรณ์ บูรณปกรณ์ มีชื่อและสกุลเดิมว่า “บัว บูรณศิลป์” เกิดวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ เขาเป็นบุตรชายคนกลางของคุณเขื่อน บูรณศิลป์ (บุตรพระยาเทวานุมิตร และ ม.ร.ว.หญิงแม่ สิงหราช) และคุณแพ้ว บูรณศิลป์ (ธิดาเจ้าพระยาสิทธิสุราช (วัน บุนนาค) และหม่อมผิว) แม้จะมีกำเนิดในตระกูลเชื้อสายขุนนางเก่า แต่ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวมิได้แตกต่างจากชนชั้นกลางเลย บิดาเคยรับราชการเป็น

มหาดเล็กผู้น้อยในรัชกาลที่ ๕ แต่ต่อมาได้ประกอบอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์จนได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามอ็อบเซอร์เวอร์ การมีชีวิตเกี่ยวข้องกับ “คนทำหนังสือ” ดังกล่าว ทำให้ปรกรณ์รักหนังสือและสนใจเกี่ยวกับการขีดเขียนตั้งแต่ยังเล็ก และเมื่อบิดาสิ้นชีวิตในขณะที่ปรกรณ์ยังเยาว์วัยอยู่นั้น เขาก็ได้ดำเนินชีวิตตามรอยของบิดาโดยสมัครเข้าทำงานที่หนังสือพิมพ์ สยามอ็อบเซอร์เวอร์ เมื่อมีอายุได้เพียง ๑๖ ปีเท่านั้น

ปรกรณ์ได้รับการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนวัดสระเกศ วัดเบญจมบพิตร และเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่วัดเทพศิรินทร์ ใน พ.ศ. ๒๔๖๔ ขณะที่ยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ปรกรณ์ได้มีเรื่อง “วิวาท” กับครูประจำชั้น และไม่ยอมให้ครูลงโทษในสิ่งที่เขาเห็นว่า “ยุติธรรม” ต่อเขา ดังนั้นด้วยอุปนิสัยที่เด็ดเดี่ยวและเชื่อมั่นในตัวเองอย่างสูง ปรกรณ์จึงตัดสินใจพุ่งตัวหนีออกทางหน้าต่างห้องเรียนและไม่กลับเข้าโรงเรียนอีกเลย พฤติกรรมดังกล่าวของเขาสร้าง “ความหวังใยในจรรยาความประพฤติ” ให้แก่พวกครูผู้ใหญ่ทั้งหลาย แต่สำหรับเด็กนักเรียนเทพศิรินทร์แล้ว พวกเขา “อดที่จะซุบซิบถึงความแค้น

กาของเขาไม่ได้” และปรกรณ์ก็กลายเป็น “วีรบุรุษ” ไปโดยไม่ตั้งใจ

ชีวิตนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์

แม้ว่าปรกรณ์จะทิ้งโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จ แต่เขาก็ไม่ได้ปล่อยเวลาให้หมดไปกับการเที่ยวเตร่เหมือนวัยรุ่นอื่น ๆ เขากลับเข้าช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว ซึ่งในเวลานั้นบิดาได้ถึงแก่กรรมได้ประมาณหนึ่งปีเศษ โดยการสมัครเข้าทำงานที่สำนักพิมพ์สยามอ็อบเซอร์เวอร์ ซึ่งเป็นที่ทำงานเก่าของบิดา และด้วยความรู้ภาษาอังกฤษที่ดีทำให้ปรกรณ์สามารถเข้าสู่วงการภาพยนตร์ได้ เขาเขียน “เล่าเรื่องภาพยนตร์” ให้กับสำนักพิมพ์ของนาย ต. เง็กชวน^๒ ซึ่งพิมพ์หนังสือพากย์ภาษาไทยใช้อธิบายประกอบภาพยนตร์เงียบเพื่อให้ผู้ชมที่ไม่รู้คำบรรยายภาษาอังกฤษได้ทราบเนื้อหาของคำพูดหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ นอกจากนี้เขายังได้เขียนเรื่องลงในหนังสือรายสัปดาห์ ภาพยนตร์สยาม ที่เป็นที่นิยมและมียอดขายสูงสุดในตลาด ร่วมกับนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีชื่อเสียง เช่น สารภี

๒. รายละเอียดเกี่ยวกับนาย ต. เง็กชวน และการทำหนังสือภาพยนตร์ ดู ส. บุญเสนอ “ตามรอยลายสือไทย” ต่วย’ตูน ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๑, ๒, ๓ (กันยายน, ตุลาคม, พฤศจิกายน ๒๕๒๘)

ของบทประพันธ์เรื่อง “มาลินี” ที่ส่งมาลงใน *เคลิเมนต์วันจันทร์* (พ.ศ. ๒๔๗๒) ทั้งสองได้พบและได้รักกันในเวลาต่อมา แต่ความรักของ “ปกรณ” และ “ก. สุธรางคนางค์” มีอุปสรรค เพราะญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงไม่ชอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ “ยากจน” ของเขา แต่ทั้งสองก็ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ และสมรสกันใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ในขณะที่ ก. สุธรางคนางค์ เป็นครูสอนที่โรงเรียนราชินี โดยฝ่ายชายมีเงินติดตัวเพียง ๘๐ บาท และฝ่ายหญิงมี ๓๕ บาท นับเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่ “ร่วมทุกข์ร่วมสุข” อย่างแท้จริง ทั้งสองมีบุตรหญิงชายด้วยกัน ๒ คน

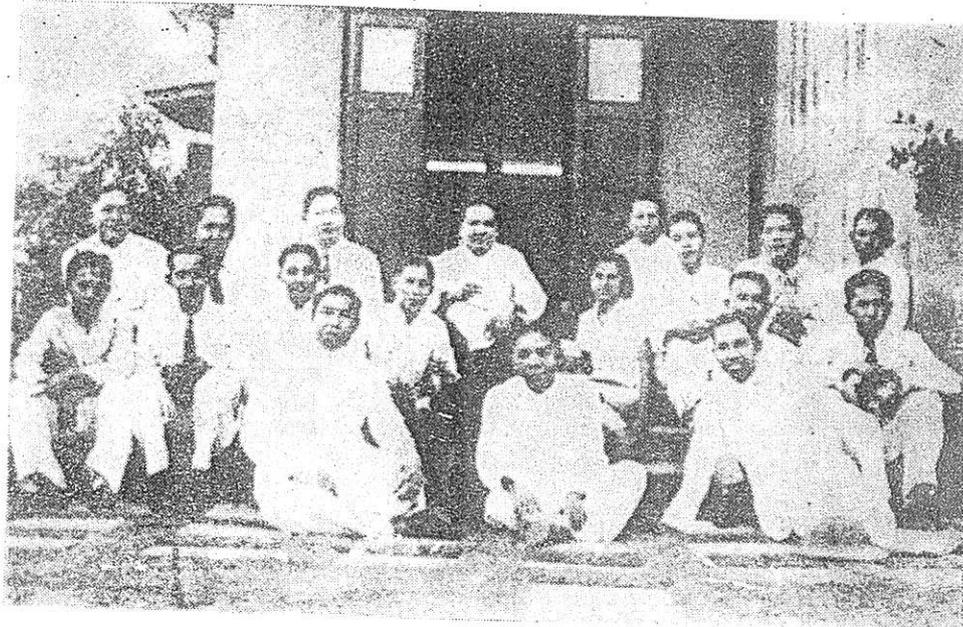

ปกรณ บุรณปกรณ ก. สุธรางคนางค์ กับ บุตรหญิง-ชาย นุปกรณและกิติปกรณ

ก. สุธรางคนางค์ บันทึกชีวิตสมรสของเธอกับ ปกรณ บุรณปกรณ ไว้ว่า

เราแต่งงานเมื่อยากจนเต็มที่ เจ้าบ่าวมีเงินติดตัวแปดสิบบาท เจ้าสาวสามสิบห้ากว่าบาท ด้วยความอุปการะของท่านหญิงพิจิตรจิราภา ด้วยความเห็นใจของเพื่อนฝูงมิตรสนิท ด้วยความรักนับถือของศิษย์น้อย ๆ หลายคน ชีวิตของเราจึงเต็มไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ ไม่ยอมทอดทิ้งกัน ถ้าบ่าวมีเงินข้าพเจ้าตกลงแต่งงานด้วย เขาคงไม่รักข้าพเจ้าหรืออยู่ด้วยกันมานานถึงเพียงนี้ แต่เขาทิ้งข้าพเจ้า และข้าพเจ้าก็ทิ้งเขาไม่ได้ เมื่อเราอยู่กันอย่างเพื่อนร่วมชีวิตยามทุกข์ยากก็หอบหิ้วกันไป ไม่ทอดทิ้งถึงเวลาทำงานก็ทำด้วยกัน ไปไหนก็ไปด้วยกัน เขาสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักหัวเราะ ในเมื่อทั้งเนื้อทั้งตัวมีอยู่แปดสสารก็ และจะหาความสุขจากการมีแปดสสารได้อย่างไร ซึ่งคนอื่นอาจผูกคอตาย แต่เราออกไปซื้อข้าวต้มก็กินกันคนละชาม กับแกงส้มจานละ ๒ สตางค์สองชาม แล้วกลับบ้าน นอนหลับได้อย่างสบาย พรุ่งนี้เป็นเรื่องของพรุ่งนี้

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ และหนังสือพิมพ์ *กรุงเทพ* *เคลิเมนต์* ถูกปิด ปกรณได้เข้าทำงานให้กับหนังสือพิมพ์รายวันฉบับใหม่ชื่อ *ประชาชาติ* ที่สำนักพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ซึ่งมีพระองค์เจ้า

กลุ่มนัก นสพ. 'ประชาชาติ'
จากซ้ายแถวหลังสุด ชนวนต์ จาตุประยูร (ขนาดเล็ก) เฉวียง เสวตะทัต
ป. บุรณปกรณ์ ทร่องคั้วรรณ (ภาพจาก โลกหนังสือ)

วรรณไวทยากรเป็นเจ้าของและที่ปรึกษาหนังสือพิมพ์*ประชาชาติ*ดังกล่าวนี้เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมเชื่อถือจากประชาชนมากที่สุดฉบับหนึ่งดำเนินงานโดยคนหนุ่มหัวก้าวหน้าในสมัยนั้น เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา) มาลัย ชูพินิจ สนิท เจริญรัฐทองอิน บุญยเสนา (เวทวงศ์) เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันปกรณ์ก็เป็นผู้จัดการแผนกโฆษณาของบริษัทสหคินิมา (ศาลาเฉลิมกรุง) โดยควบคุมแผนกสารคดี เขาทำงานที่*ประชาชาติ* ครึ่งวันและบริษัทสหคินิมาอีกครึ่งวัน แต่ในที่สุดด้วยความรักในงานด้าน

หนังสือและความต้องการที่จะทุ่มกำลังกายกำลังใจอย่างเต็มที่ให้กับหนังสือพิมพ์*ประชาชาติ* ที่แรกตั้งนั้น ปกรณ์จึงลาออกจากบริษัทสหคินิมา เพื่อมาทำงานที่หนังสือพิมพ์*ประชาชาติ* แต่เพียงแห่งเดียว

ชีวิตของปกรณ์ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ เต็มไปด้วยการต่อสู้และการทำทนายใหม่ ๆ เขาออกจากหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งไปสู่ฉบับอื่นบ่อย ๆ ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๗ ปกรณ์ได้ออกจาก*ประชาชาติ* ไปตั้งหนังสือพิมพ์รายวันฉบับใหม่คือ*ประชาธิปไตย* ขึ้นที่โรงพิมพ์ถนนรองเมือง มีเพื่อนร่วมงานคือ

ทองอิน บุญยเสนา จาก *ประชาชาติ* เป็นบรรณาธิการ ต่อมาเหตุการณ์ภายในบริษัทเกิดความขัดแย้งระหว่างกองบรรณาธิการกับกองจัดการ ปกรณ์กับทองอินจึงกลับเข้าทำงานที่ *ประชาธิปไตย* อีกครั้งหนึ่ง

ระยะนั้นปกรณ์ได้ร่วมกับเพื่อนสนิทหลายคน จัดตั้งร้านจำหน่ายหนังสือต่างประเทศและสำนักพิมพ์ชื่อ “*สำนักงานนายศิลป์*” (หรือร้านนายศิลป์) ที่ถนนจักรพรรดิพงษ์ ต่อมาได้ย้ายสำนักงานไปเปิดที่ถนนเฟื่องนคร และ ณ สำนักงานนี้เองปกรณ์ได้ร่วมกับเพื่อนๆ นักเขียน เช่น เวทวงศ์ สันตสิริ สวัสดิ์ คณิตสุทธิ ม.จ. ศุภวรรรณดิศ นายการุณย์ ชาญหัตถกิจ ฯลฯ ทำนิตยสารรายบ็อกซ์ *วัฒนธรรม* ที่โรงพิมพ์นุกุลกิจ โดยมีทองอิน บุญยเสนา เป็นบรรณาธิการ แต่ในไม่ช้า *วัฒนธรรม* ต้องสลายตัว และปกรณ์ได้จัดตั้งบริษัทวัฒนธรรม จำกัด ออกหนังสือพิมพ์รายวันขึ้นใหม่ชื่อ *ผิวเหลือง* โดยโยกย้ายกิจการหนังสือรายสัปดาห์ *วัฒนธรรม* ไปรวมที่สำนักงานใหญ่ที่ทำข้างวังหลวง ริมพระบรมมหาราชวัง ทองอิน บุญยเสนา คงเป็นบรรณาธิการดั้งเดิม และปกรณ์เป็นผู้จัดการใหญ่หรือผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์ *ผิวเหลือง* ดำเนินงานได้เพียงปีเดียวก็ประสบกับปัญหาในด้านการบริหารและการเงิน จนต้องเลิกกิจการในที่สุด

ในช่วงระยะเวลานั้น ปกรณ์ได้สมรสกับ ก. สุรางคนางค์แล้ว ทั้งสองได้ย้ายร้านจำหน่ายหนังสือต่างประเทศมาตั้ง “*สำนักงานนายศิลป์*” ที่ใหม่ เยื้องหน้าศาลาเฉลิมกรุง และเข้าบ้านหลังเล็ก ๆ ที่ตรงข้ามกับทำเนียบรัฐบาลปัจจุบัน ต่อมาเมื่อฐานะทางครอบครัวดีขึ้นได้ปลูกบ้านขนาดย่อมหลังหนึ่งชื่อว่าบ้าน “*ตะขบงาม*” ที่ซอยหลังสวน ถนนเพลินจิต

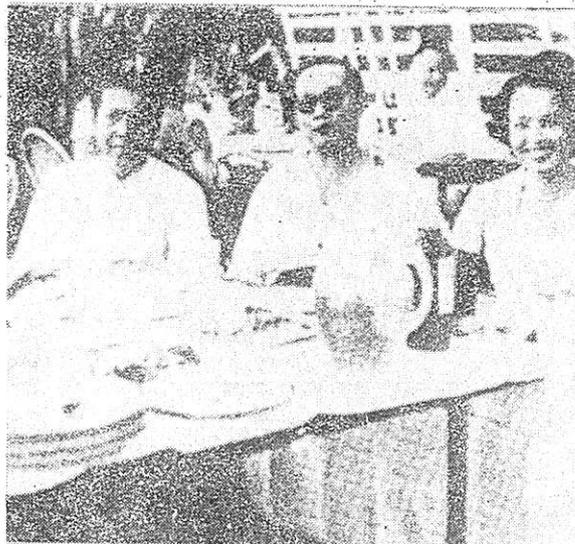
อย่างไรก็ตาม แม้ปกรณ์จะประสบกับความล้มเหลวในการทำหนังสือพิมพ์มาแล้วก็ตาม แต่เขาก็ไม่ใช่บุคคลที่จะยอมจำนนต่ออะไรง่าย ๆ ดังนั้นในเวลาไม่ช้าเขาจึงได้จัดตั้งโรงพิมพ์ขึ้นอีกตรงข้ามกับสำนักงานนายศิลป์ และออกหนังสือ *เมืองทอง* ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันเล็กๆ มีทวน บุญชู ช่วงและกัณฑ์ บูรณศิลป์ หรือ “*ก. สุรางคนางค์*” เป็นบรรณาธิการตามลำดับ แต่ *เมืองทอง* ก็อยู่ได้เพียงระยะสั้นๆ และต้องหยุดเลิกกิจการไปในที่สุดเช่นกัน

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๔) ปกรณ์ได้ร่วมกับเพื่อนนักเขียน เช่น ชาญหัตถกิจ สันตสิริ เวทวงศ์ สดก ฐรมะโรหิต กระแสสินธุ์ วรรณสิทธิ์ สุธรรม์ นาวานุเคราะห์ ทำหนังสือออกสู่มหาชน ๓ ฉบับ คือ *เอกชน* รายสัปดาห์ *สวนอักษร* รายบ็อกซ์ และ *ศิลป์* รายเดือนที่

โรงพิมพ์อักษรนิติ บางขุนพรหม มีสค
กุ่มะโรหิต เป็นกำลังสำคัญ แต่การขาด
แคลนกระดาษพิมพ์ในระหว่างสงครามครั้ง
กล่าวนั้น ทำให้หนังสือทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งได้รับ
ความนิยมเป็นอย่างดีต้องเลิกกิจการไปใน
พ.ศ. ๒๔๘๖

ก่อนสงครามสิ้นสุดลงใน พ.ศ. ๒๔๘๘
นั้น ชาญหัตถกิจ อมราวดี สดและเนียน
กุ่มะโรหิต ปกรณ์ บุรณปกรณ์ ก. สุราง
คนางค์ วิลาส มณีวัต และสันตสิริ ได้ร่วม
กันคิดออกหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์แนววรรณ
กรรมชื่อ รุ่งอรุณ ขึ้น เมื่อสงครามสงบลง
หนังสือ เอกชน ก็ฟื้นตัวใหม่ มีสันตสิริเป็น
บรรณาธิการ และในต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๙
รุ่งอรุณ ก็ออกจำหน่ายในตลาด มีสค กุ่มะ
โรหิต เป็นบรรณาธิการ ใน พ.ศ. ๒๔๙๐
ปกรณ์ได้ทายาทสืบสกุลเป็นชาย (บุตรคนที่
๒) จึงได้เปลี่ยนชื่อและนามสกุลจาก “บ้าน
บุรณศิลป์” เป็น “ปกรณ์ บุรณปกรณ์”

ในบั้นปลายของชีวิต ปกรณ์ได้ใช้
ชีวิตครอบครัวอย่างมีความสุขที่บ้านหลังใหม่
ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “รสมาลิน” ณ ถนนราชวิถี
แต่สุขภาพของเขาเริ่มทรุดโทรม เพราะความ
“อ้วนท้วมผิครูปผิคร่าง ผิดกับสมัยก่อน (ใน
วัยหนุ่มที่) ผอมเหมือนไม้ซีก” ซึ่งก่อให้เกิด
โรคประจำตัวต่างๆ อย่างไรก็ดี ปกรณ์ก็ยัง
มีความกระตือรือร้นในงานเขียนหนังสือของ

ศรีบูรพา ป. บุรณปกรณ์ (กลาง) และ ก. สุรางคนางค์
(ภาพจาก โลกหนังสือ)

เขาเหมือนเดิม เขาได้เข้าร่วมงานกับ “กลุ่ม
สุภาพบุรุษ”^๔ ซึ่งประกอบด้วย ศรีบูรพา แม่
อนงค์ ยาขอบ ฮิวเมอริสต์ สันต์ เทวรักษ์
ศรีสุรินทร์ อ.ก. รุ่งแสง พ. เนตรรังษี สด
กุ่มะโรหิต ฯลฯ ที่สำนักพิมพ์ประชามิตร
และสุภาพบุรุษตลอดจนทำหนังสือตามแนว
ถนัดของเขาคือหนังสือ เดลิเมต์วันจันทร์ (ยุค
ใหม่) เจริมย์ รายสัปดาห์ กีฬา และท้ายสุด
กีฬามวย ซึ่งเป็นหนังสือที่เขาเขียนประจำ
ฉบับเดียวก่อนสิ้นชีวิต โดยมีรายได้จากค่า
เขียนสัปดาห์ละ ๑๑๐ บาท

๔. ดู โลกหนังสือ ฉบับ “ระลึกถึง ‘ศรีบูรพา’
และกลุ่มนักประพันธ์คณะ ‘สุภาพบุรุษ’” หน้าที่ ๒
ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๒๑)

ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
ปกรณถึงแก่กรรมอย่างกระทันหันหันด้วยโรค
ความดันโลหิตสูง ที่โรงพยาบาลกลางด้วยวัย
เพียง ๔๘ ปี เท่านั้น ในขณะที่ “ไฟ”
ของนักเขียนในตัวของเขายังลุกโชติช่วงอยู่
ศรีบูรพา ได้กล่าวอย่างน่าประทับใจเกี่ยวกับ
ปกรณในบั้นปลายของชีวิตไว้ว่า

..... อาการทำงานของเขา (ปกรณ)
มิได้เปลี่ยนแปลงจากเมื่อ ๑๕ ปีก่อน
ข้าพเจ้าคงพบอาการกัมหนำเขียนหนังสือ
งุก ๆ ของเขาเช่นเดิม สิ่งที่ข้าพเจ้าดูถาม
เกือบเป็นประจำวันจากเขาก็คือ “มีอะไร
ให้ผมทำอีกไหม ?” ภายหลังที่เขาได้ทำ
ส่วนที่ได้รับมอบหมายเสร็จไปแล้ว

เมื่อได้ผ่านความตรากตรำงานในวงการ
หนังสือพิมพ์มาด้วยกันเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี
แล้ว และมาได้ฟังคำถามด้วยใจรักงาน
ของ ป. บุรณศิลปิน เช่นนี้ในวัยล่วง ๔๐
ปี ข้าพเจ้าก็ได้แต่รำพึงว่า นี่มิใช่หรือคือ
เสน่ห์อีกอันหนึ่งในตัวเขา “ยาขอบ” มี
เสน่ห์ในประการต่างๆ แต่เมื่อเทียบกับ ป.
บุรณศิลปินในส่วนนี้ “ยาขอบ” เป็นชาย
ขี้อวดก็เลย

ผลงาน

ตลอดชีวิตของการเป็นนักเขียนและ
นักหนังสือพิมพ์กว่า ๓๐ ปี นั้น ปกรณได้
ผลิตผลงานของเขาอย่างมากมาย และมีนาม

ศิษย์ของหม่อมเจ้าทิวะวิภาต ๐๐๐๐
และ ๕๐ แต่คนดีอย่าง ป. บุรณศิลปิน
ไม่เคยเขียนอะไรให้ใคร
จนกระทั่งมีคนแนะนำให้เขียนหนังสือ
จึงเขียน

ป. บุรณศิลปิน
๑๖ ธันวาคม ๕๕

ปากกามากจนแม้แต่เจ้าตัวเองยังจำนามปาก
กาทั้งหมดไม่ได้ เขาจะใช้นามปากกาว่า “ป.
บุรณศิลปิน” หรือ “ปกรณ บุรณปกรณ” กับ
นวนิยายหรือเรื่องจริงจากชีวิต “ศิลปิน” กับ
สารคดี “นิพนธ์ พจนศิลป์” กับเรื่องขบขัน
“ปกรณ บุรณะ” กับเรื่องบันเทิง “ปกรณ
บุรณกีฬา” กับเรื่องหมัดๆ มวยๆ นอกจากนี้
ก็มีนามปากกาอื่นๆ เช่น “นิกรเทวัน”
“จ้าวปู่” “แม่สำอางค์” “จักร สกฤตไทย”
“อารยัน” “ศักดิ์ อภิสัทธ” “มังกรกรรฐ์”
“ครูเซว” “แข่งเหล็ก” ฯลฯ หนังสือที่เขา
เขียนนั้นมีทุกประเภท นับแต่ปัญหาบ้านเมือง
เศรษฐกิจ สังคม ภาพยนตร์ นิยายประเภท
ประโลมโลก และแนวสะท้อนสังคม ช่างกีฬา
หรือสารคดี และมีสมาธิสามารถเขียนได้
“ทุกเวลา ทุกแห่งไม่ว่าจะอีกทีก็กรีกโครม
เข้าเย็น เขียนได้ทั้งนั้น สบายใจหรือไม่สบายใจ
หยิบกระดาษดินสอมา เป็นเขียนทันที”

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผลงานของปกรณ
ดังกล่าวนี้ในบางครั้งจะ “เท็จบ้างจริงบ้าง”

หรือเขียนแบบ “ยกเมฆ” บ้างก็ตาม (เช่น รายงานผลการชกมวยโดยที่คนไม่ได้ไปดู) แต่โดยทั่วไปอาจจัดว่าผลงานส่วนใหญ่ของเธอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนนวนิยายหรือสารคดีที่นอกเหนือจากการวิเคราะห์หรือรายงานข่าวที่เธอทำเป็นประจำนั้นมี “*ความสร้างสรรค์*” และเป็นตัวอย่างของงานเขียนของกลุ่มนักเขียนแนว “*สำนึกนิยม*” (realism) รุ่นแรก ๆ ของไทย นอกจากจะเป็นนักเขียนแล้ว เธอยังเป็นผู้ใฝ่ความรู้และนักอ่านตัวยงอีกด้วย ที่ห้องสมุดของปรกรณ์มีหนังสือนานาประเภททั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และการสะสมหนังสือดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือที่เธอเก็บมาจาก “*สำนักงานนายศิลปิน*” เพื่อเข้าห้องสมุดส่วนตัวจนทำให้ “*สำนักงานนายศิลปิน*” ต้องเลิกกิจการไปในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า ปรกรณ์ เป็นแบบฉบับสำหรับนักเขียนร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนที่อ่อนอาวุโสทั้งหลาย เธอคือ “*พ*” และ “*ครู*” ที่พยายามปลุกฝังแนวความคิดใหม่ ๆ ให้แก่นักประพันธ์รุ่นน้อง นอกจากนี้เธอยังให้ความอุปการะ กำลังใจ ตลอดจนช่วยเหลือพิเศษให้นักประพันธ์รุ่นน้องให้รักใน “*สายเลือดสีน้ำหมึก*” ด้วยกัน และงดเว้น

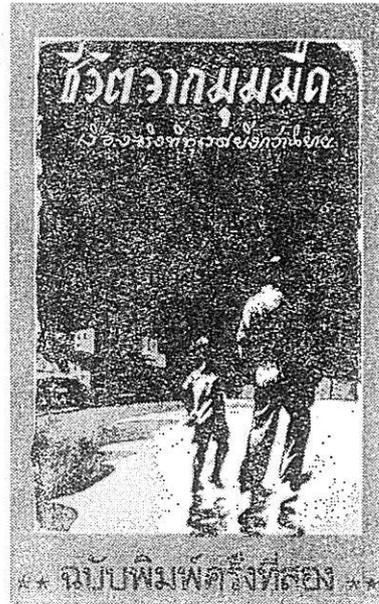
การใช้สุราเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน วิลาส มณีวัต เป็นหนึ่งในบรรดานักประพันธ์รุ่นน้องซึ่งประกอบด้วย สนิท เอกชัย คุณาวุฒิ น้อย ชลานุเคราะห์ เสนีย์ บุษปเกศ นิตยา นาฏยะสุนทร อิศรา อมันตกุล ฯลฯ ที่มีความเคารพในผลงานและมีความผูกพันกับปรกรณ์หรือ “*พี่อ้วน*” หรือ “*พี่หม*” หรือ “*ครูอ้วน*” อย่างลึกซึ้ง วิลาส มณีวัต ได้กล่าวถึงปรกรณ์ที่เธอ “*รักยิ่งกว่าญาติ*” ว่า

... ข้าพเจ้าบช่าจรรย์ระภาพของ พี่อ้วน รักน้ำใจของพี่อ้วน และพี่อ้วนก็รักข้าพเจ้า อย่างน้องชายคนหนึ่ง...

... เราคุยเรื่องหนังสือ วรรณคดี เบอร์นาทชอว์ หลุยส์ บร้อมฟีลด์ หรือไมพี่อ้วน ก็จะไม่พลาดเรื่องที่น่าให้ฟัง พี่อ้วนเป็น “*โกดังพล็อตเรื่อง*” จริงๆ มีคุยให้เราฟังเสมอ ถ้าข้าพเจ้าชอบ ก็จะขอขึ้นว่า “*เรื่องนี้ผมเขียนนะครับ*” พี่อ้วนไม่เคยขัด จะบอกอนุญาตทันทีแล้วก็บอกว่า “*เอาไปเถอะ พี่ไม่มีทางจะหมกพล็อตหรอก ยังมีอีกเยอะแยะ, พี่จะเขียนพี่ก็หาเอาใหม่ได้*” ... พี่อ้วนถ่ายทอดความรู้ให้ข้าพเจ้าเรื่อยมา มีนักประพันธ์ฝรั่งคนไหนบ้างที่ข้าพเจ้าควรศึกษา พี่อ้วนก็แนะให้...

“*โกดังพล็อตเรื่อง*” ของปรกรณ์ก็มักจะฉกรูปร่างและเนื้อหาจากนวนิยายร่วมสมัย นวนิยายและเรื่องสั้นของเขามักจะเป็นเรื่อง

ราวอันหลากหลายของ “ปัจเจกชนผู้ต่ำต้อย” ในสังคม เช่น คนกวาดถนน โสเภณี สัปเหร่อ ขอทาน ฯลฯ ซึ่งจะให้ “ข้อคิด และบทเรียนที่ล้ำค่า” แก่ผู้อ่าน และช่วยทำให้ผู้อ่านได้เห็น “สีสัน” ของกรุงเทพฯ ที่ไม่ใช่มีแต่ “สีทองมองอำไพ” ได้ใกล้กับความ เป็นจริงยิ่งขึ้น ตัวละครของปรกรณ์แม้จะ ยากจนและด้อยด้วยเกียรติ แต่ก็มีความเป็น คนที่จืดเยือกกับพวกผู้ดีทั้งหลาย เขาได้ใช้ “ปากกาที่จืดโคลน” (ตามสำนวนของศก คุรุเมะโรहित) เข้าต่อสู้กับ “โรคร้ายของสังคม” เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม ในสายตา ของปรกรณ์ “น้ำใจและคุณธรรม” มีค่ามากกว่าเงินตรา และเป็นสิ่งที่ทุกคนมีสิทธิจะ แสวงหามาประดับตนให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นได้ ดังนั้นการนำเสนอของปรกรณ์ดังกล่าวในช่วง ที่สังคมไทยกำลังมีความเปลี่ยนแปลงจากสมัย สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น ระบอบประชา ธิปไตยที่ผู้คนใน “สังคมเก่า” ยังมีความ เคลือบแคลงใจต่อสถานการณ์บ้านเมืองจึงไม่ สามารถรับแนวความคิดใหม่ๆ นี้ได้ ใน บางครั้ง ปรกรณ์จึงถูกมองว่าเป็น “นักสังคมนิยม” หรือ “คอมมิวนิสต์” และเป็นทีที่ เฟื่องเลี้ยงของตำราจ

อย่างไรก็ตาม งานของปรกรณ์โดยทั่วไปแล้วมักจะมีข้อด้อยในแง่ที่ว่าเขาเพียงแต่ เสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจถึงจิตใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่ยากไร้ที่อยู่ร่วมสังคมกับเขาเท่านั้น แต่ปรกรณ์ขาดการมองปัญหา ของผู้คนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง การเสนอ ปัญหา ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคน จนในสังคมยังคงมีลักษณะผิวเผิน กระนั้น งานเขียนแนวสังคมนิยม ของปรกรณ์ ซึ่งอาจด้อย คุณค่าดังกล่าวไปบ้างแต่ก็นับได้ว่าเป็นงาน ประเภท “ไม่ตาย” นวนิยายขนาดสั้นเรื่อง “ลควาลัย” หรือหนังสือรวมเรื่องสั้น ดาวเงิน และ ชีวิตจากมุมมืด : เรื่องจริงที่ทุเรศยิ่งกว่า นิยาย เป็นตัวอย่างของความสำเร็ของปรกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชีวิตจากมุมมืด : เรื่องจริงที่

ทุเรศยิ่งกว่านิยาย ซึ่งตีพิมพ์เป็นรูปเล่มครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๕๙ และได้รับการตีพิมพ์ในครั้งที่สองโดยสำนักพิมพ์เทเวศน์ใน พ.ศ. ๒๕๖๔ ก็ได้รับการต้อนรับจากนักอ่านในยุคปัจจุบันเป็นอย่างดี บุญจิรา ถึงสุข อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้วิจารณ์ไว้ว่า

ลักษณะการเขียนของ ป. บุรณศิลป์นั้น ไม่ใช่เรื่องสั้นตามแบบแผน เช่นไม่มีจุดไต่จุดหนึ่งเป็น Climax อย่างเด่นชัด แต่เป็นการแสดงภาพชีวิตของบุคคลอย่างลึกซึ้งและแจ่มกระจ่าง จุดเด่นของผู้เขียนอยู่ที่การให้รายละเอียดทั้ง

ภาพที่เห็นด้วยตาและความรู้สึกนึกคิดที่สัมผัสได้ด้วยอารมณ์ ผู้เขียนมีกลยุทธ์สร้างภาพเปรียบเทียบได้โดดเด่นที่สุด....^๕

ความคิดของบุญจิรา ถึงสุข ก็คงไม่แตกต่างไปจากนักเขียนร่วมสมัยกับปรกรณ์ อย่างเช่น ก. บุญสมชาติ ที่มองงานเขียนของปรกรณ์ว่า “คนอ่านหนังสือลวกๆ หรืออ่อนในเชิงหนังสือ จะอ่านเรื่องของ ป. บุรณศิลป์ไม่เข้าใจ แต่ถ้าคนหัวคิดสูงและเข้าถึงแล้วจะวางไม่ลง...งานของท่านผู้เขียนไม่มีวันตาย มันจะเป็น (หาย) ไปเพียงชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้น”

ในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๖ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม คุณเหมือนจะเป็นวันที่นักเขียนทุกคนได้มาร่วมชุมนุมกันอย่างเนืองแน่น เพื่อแสดงความอาลัยรักเป็นครั้งสุดท้ายต่อปรกรณ์ บุรณศิลป์ ผู้ซึ่งเป็น “เพื่อน” “พี่” หรือ “ครู” ของทุกคน และในโอกาสนี้ ก. สุรางคนางค์ ได้ตั้งใจนำคำฉบับที่เป็นลายมือทั้งหมดของปรกรณ์ให้รวบรวมด้วยริบบิ้นสีดำ นำเผาในจิตกาธานเพื่อปล่อยให้มอดไหม้ไปพร้อมกับร่างของสามที่รักของเธอ

นายพลเมกอาเธอร์เคยกล่าวไว้ว่า “The old soldiers never die, they only vanish” คงจะเป็นความจริงเช่นเดียวกับชีวิตของนักเขียนอย่างปรกรณ์ บุรณศิลป์....^๖

^๕ บุญจิรา ถึงสุข, วิจารณ์เรื่อง ชีวิตจากมุมมืด : เรื่องจริงที่เรสซิ่งกว่านิยาย โดย ป. บุรณศิลป์ พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : วารสารธรรมศาสตร์ ๑๑ : ๑ (มกราคม ๒๕๖๕), ๒๖๖.